

**Lekebergs
kommun**

Datum:
XX

Ansvarig:
Kommunstyrelseförvaltningen
resp. barn- och
utbildningsförvaltningen

Fastställd av:
Kommunfullmäktige

Ansvarig
tjänsteperson:
Elisabeth Jängenby
resp. Monica Skantz

Diarienummer:
KS 22-574

Biblioteksplan för Lekebergs kommun

2023-2025

Policy

Program

>Plan

Riktlinje

Regler

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
<i>Folkbibliotek</i>	<i>3</i>
<i>Skolbibliotek</i>	<i>4</i>
<i>Inledning</i>	<i>5</i>
<i>Läsanvisning</i>	<i>5</i>
<i>Styrning och stöttning</i>	<i>5</i>
<i>Lekebergs kommun växer</i>	<i>6</i>
Folkbibliotek	6
<i>Mötesplats och kunskapscentrum</i>	<i>7</i>
<i>Kultur, kunskap och folkhälsa</i>	<i>8</i>
Utställningshall	9
Biblioteket för barn och unga	9
<i>Barnkonventionen</i>	<i>10</i>
Prioriterade grupper	11
<i>Stärkta bibliotek</i>	<i>12</i>
Det digitala biblioteket	12
<i>Digital delaktighet</i>	<i>12</i>
Bibliotekets medieutbud	12
Personal	13
Samarbete	13
<i>Lekebergs bibliotek i Libris</i>	<i>14</i>
<i>Bergslagsbibblan</i>	<i>14</i>
Hållbarhet	14
Skolbibliotek	15
<i>Biblioteksrummet</i>	<i>15</i>
<i>Skolbibliotekarie</i>	<i>16</i>
<i>Språk, lärande och identitetsutveckling</i>	<i>16</i>
<i>Skolbibliotekens medieutbud</i>	<i>17</i>
Bilaga - Bibliotekslagen	18

Sammanfattning

Bibliotek är en viktig del i den kulturella infrastrukturen i kommunen. Bibliotekens verksamheter styrs av denna biblioteksplan under åren 2023 - 2025.

Biblioteksplanen är ett styrdokument beslutat av kommunfullmäktige. Planen presenterar kommunens långsiktiga vilja och inriktning för biblioteksverksamheten.

Kultur- och fritidsavdelningen, inom kommunstyrelseförvaltningen, ansvarar för folkbiblioteksverksamheten. Skolan, inom barn- och utbildningsförvaltningen, ansvarar för skolbiblioteken.

Ansvariga nämnder är kommunstyrelsen respektive barn- och utbildningsnämnden. Styrande för biblioteksverksamheten är bl.a. bibliotekslagen, skollagen, sekretesslagen och barnkonventionen.

Folkbibliotek

Folkbiblioteksverksamheten i Lekebergs kommun består av Lekebergs bibliotek i Fjugesta. Det är en samlingspunkt vars öppettider ska vara anpassade till människors behov och lokalerna ska vara tillgängliga. Biblioteket ska vara en plats där människor, oberoende av etnicitet, kultur, religion, ålder och sexuell läggning med mera, kan mötas.

På biblioteket ska alla kunna hitta den information och kunskap som krävs för att kunna delta aktivt i det demokratiska samhället. Möjligheten till fri åsiktsbildning är också en självklarhet för biblioteket.

Biblioteket ska vara en skattkammare för barn och unga med tillgång till berättelser där de får uppleva läslust och läsglädje. Det ska vara välkomnande och inspirerande. Lekebergs bibliotek ska jobba aktivt med olika läsfrämjande aktiviteter för att nå barn, unga och deras anhöriga.

På biblioteket är barn och ungdomar en prioriterad grupp, och de ska kunna påverka och känna sig delaktiga i verksamheten. Biblioteket ska följa barnkonventionen och ta hänsyn till vad som bedöms vara barns bästa, i varje beslut som fattas.

Biblioteket ska ge service till dem som inte själva kan komma till bibliotekslokalen. Biblioteket ska prioritera personer med läs- och skrivsvårigheter och personer med funktionsnedsättning, som också ska erbjudas hjälpmedel för läsning.

Invånare med annan språkbakgrund än svenska, och de nationella minoriteterna, är också prioriterade grupper som ska kunna få information och låna litteratur på sina språk. Biblioteket erbjuder även medier på lättläst svenska.

Biblioteket ska erbjuda kulturupplevelser, men också vara en arena där människor kan vara kreativa i eget skapande. Biblioteket ska göra läsfrämjande insatser, ge tillgång till litteratur, stimulera till nyfikenhet och uppmuntra människor att bilda och utbilda sig.

En viktig uppgift är att verka för att minska det digitala utanförskapet i samhället.

Bibliotekets verksamhet ska kunna flytta ut där människor finns, via depositioner och medverkan vid aktiviteter i andra lokaler.

Bibliotekets medieutbud ska vara aktuellt. Utbudet ska vara anpassat efter användarnas behov och spegla världen både lokalt och globalt. Biblioteket ska hänga med i den tekniska utvecklingen och erbjuda medier i nya former.

Det är viktigt att bibliotekets besökare bemöts av professionell och fackutbildad personal för att ge service av hög kvalitet. Målet är att alla ska vara nöjda med sitt besök.

Många av bibliotekets delar kräver omvärldsbevakning och det är därför viktigt att delta i nätverk med andra bibliotek och organisationer. För att utföra sitt uppdrag kan biblioteket samarbeta med aktörer inom kommunen och med lokalsamhället. Biblioteket ska samarbeta med aktörer utanför kommunens gränser och vara en del av det nationella bibliotekssamarbetet.

Lekebergs bibliotek deltar, tillsammans med åtta andra kommuner i länet, i ett projekt att gå samman i en gemensam webb- och katalog för att förbättra kvalitet och service. Målet är att det ska vara klart 31 december 2024.

Biblioteket ska vara en del i Lekebergs kommuns arbete i att uppfylla de globala målen för hållbar utveckling enligt Agenda 2030.

Skolbibliotek

Alla elever i Lekebergs kommun ska ha tillgång till ett skolbibliotek och alla skolor ska ha ett bibliotek. Målsättningen är att under kommande år komplettera med skolbibliotekariekompetens i kommunen.

Läsning har en stor betydelse för elevers språk- och kunskapsutveckling.

Skolbiblioteket ska ses som en resurs som bidrar till ökad måluppfyllelse i skolan.

Skolbiblioteket ska ha ett anpassat utbud av böcker och övriga medier. Elever och pedagoger ska kunna påverka medieutbudet. Genom skolbiblioteken får alla elever i kommunen tillgång till böcker på ett likvärdigt sätt.

Inledning

Läsanvisning

I biblioteksplanen används orden; är, ska och kan i den löpande texten.

Är beskriver hur det ser ut nu.

Ska, beskriver de verksamhetsdelar, aktiviteter eller tjänster som ska finnas, t.ex. enligt bibliotekslagen. En del av ska-beskrivningarna når biblioteken redan idag, andra inte.

Kan visar på olika möjliga tillvägagångssätt för utveckling av biblioteksverksamheterna inom flera områden.

Styrning och stöttning

Lekebergs kommuns biblioteksplan för åren 2023-2025 är ett styrdokument beslutat av kommunfullmäktige. Planen presenterar kommunens långsiktiga vilja och inriktning för biblioteksverksamheten. Biblioteksplanen både styr och stöttar politiker och tjänstemän i det årliga mål- och aktivitetsplanarbetet. För tjänstepersonerna fungerar den även som en värdefull vägledning i det dagliga arbetet. Uppföljning sker årligen i det systematiska kvalitetsarbetet. Mer precisa mål och aktiviteter för folkbiblioteksverksamheten beskrivs och uppdateras årligen i kommunens MER-plan.

Kultur- och fritidsavdelningen, inom kommunstyrelseförvaltningen, ansvarar för folkbiblioteksverksamheten med kommunstyrelsen som ansvarig nämnd.

Skolan, i barn- och utbildningsförvaltningen, ansvarar för skolbiblioteken med Barn- och utbildningsnämnden som ansvarig nämnd.

Bibliotekslagen, skollagen, dataskyddsförordningen (GDPR), sekretesslagen och barnkonventionen är några av de lagar som styr verksamheterna. Andra dokument är vägledande, såsom "Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2020-2025" och de nationella kulturpolitiska målen.

Ur bibliotekslagen:

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Lekebergs kommun växer

Lekebergs kommun är en expansiv kommun som präglas av en helhetssyn, hållbar utveckling och tillväxt. Kommunen har landsbygdens fördelar med attraktivt boende i naturliga miljöer, ett rikt kultur- och fritidsliv och bra företagsklimat. Med goda kommunikationer är det aldrig långt till det större utbudet i storstaden. Kommunen satsar på bra bostäder, moderna förskolor och skolor samt ett fördelaktigt företagsklimat.

Antalet invånare sista december 2021 var 8 603. Under de senaste fem åren (2016-2021) har kommunens befolkning ökat med 967 personer, vilket blir en ökning med drygt 190 personer per år.

Ålder	Dec 2016	Dec 2021
0-5	639	747
6-15	992	1217
16-19	278	349
20-64	4079	4511
65-79	1257	1318
80+	391	461
Totalt	7636	8603

Källa: SCB:s statistikdatabas

Folkbibliotek

Folkbibliotek är en viktig del i den kulturella infrastrukturen och en naturlig samlingspunkt i lokalsamhället. Bibliotekets öppettider ska vara anpassade till människors behov och lokalerna ska vara tillgängliga. Biblioteksverksamheten kan utvecklas så att den når ut i flera av kommunens orter, t.ex. genom bokbuss eller filialer. Biblioteket är till för alla som bor, besöker eller jobbar i kommunen. Det är en av få platser i samhället där alla har rätt att vara utan krav på avgift, medlemskap eller prestation.

Folkbiblioteksverksamheten i Lekebergs kommun består av Lekebergs bibliotek som är centralt beläget i kommunhuset i centralorten Fjugesta.

Ur bibliotekslagen:

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ur bibliotekslagen:

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Ur bibliotekslagen:

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Mötesplats och kunskapscentrum

Människor behöver information och kunskap för att kunna delta och aktivt göra sina röster hörda i det demokratiska samhället. På biblioteket ska alla kunna hitta information efter sina behov. Biblioteket ska verka läsfrämjande för alla åldrar, stimulera till nyfikenhet, fritt kunskapssökande och uppmuntra människor att bilda och utbilda sig. Dagens arbetsliv kräver oftare än förr att människor fortbildar sig under olika skeden av livet. Genom att tillhandahålla studieplatser och internetuppkoppling ska biblioteket vara en resurs för studerande.

Biblioteket är en plats där människor, oberoende av etnicitet, kultur, religion, ålder och sexuell läggning, kan mötas men också bara vara sida vid sida. Möten

mellan människor skapar grunden för ett tolerant och öppet samhälle. Biblioteket kan vara ett offentligt rum som motverkar fördomar, diskriminering och främlingsfientlighet.

Kultur, kunskap och folkhälsa

Biblioteket ska erbjuda kulturupplevelser producerade av både professionella och amatörer. Upplevelserna och kulturaktiviteter kan bidra till att berika livet för besökarna, ge dem en högre livskvalitet och en ökad förståelse och medkänsla för andra människor.

Biblioteket ska vara en arena där människor kan vara aktiva i eget skapande. Att skapa stimulerar till nytänkande och kreativitet, vilket har positiva effekter på hela samhället. Genom olika aktiviteter och en anpassad lokal kan biblioteket uppmuntra till eget skapande i olika former. På biblioteket kan också utställningsplats, förutom utställningshallen, erbjudas för att visa upp resultaten av eget skapande.

Biblioteksrummet ska vara välkomnande och inspirera till läslust och kreativitet. Biblioteket ska stimulera besökarens fantasi och nyfikenhet, samt erbjuda plats för samtal eller för lugn och ro. Användarna ska känna sig välkomna och delaktiga i biblioteket.

Det är viktigt att värna om och lyfta fram vårt gemensamma kulturarv - kunskap om vårt ursprung gör det lättare att förstå den värld som vi lever i idag. Genom gemensamma kulturupplevelser och berättande i olika former kan biblioteket vara med att tillsammans med människor skapa framtidens kulturarv.

Bibliotekets verksamhet ska kunna flytta ut där människor finns. Depositioner och medverkan vid aktiviteter i andra lokaler, samt arrangemang, ger möjligheter för biblioteket att nå ut.

Ur bibliotekslagen:

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Utställningshall

I biblioteket finns Lekebergs kommuns utställningshall. Utställningsverksamheten är en samverkan mellan biblioteket och övriga Kultur- och fritidsavdelningen.

Utställningshallen ska vara en lokalt och regionalt etablerad utställningsverksamhet för kommunens invånare och besökare, och ska bidra till ökad kulturverksamhet. Utställningshallen ska vara en arena för upplevelser av olika typer av utställningar och tillhörande kringverksamhet. Den kan skapa möten, samtal, reflektioner, reaktioner, tolkningar och perspektiv.

Utställningshallen ska vara tillgänglig för alla.

Biblioteket för barn och unga

Biblioteket ska vara en skattkammare för barn och unga, där de får uppleva läslust och läsglädje. Barn har rätt att växa upp med tillgång till böcker och berättelser i sina liv. Biblioteksrummet ska vara välkomnande och inspirerande både för läsning och samvaro.

Barn och ungdomar är en prioriterad grupp. Biblioteket möter barnen genom att se dem, föra en dialog och lyssna till dem. De ska kunna påverka och känna sig delaktiga i verksamheten, i både stort och smått.

Biblioteket jobbar aktivt med olika läsfrämjande aktiviteter utifrån en läsfrämjandeplan, för att nå barn, unga och deras anhöriga. Det kan röra sig om olika typer av sagostunder, bokpåsar, lovaktiviteter, läsklubbar och andra riktade projekt.

Ur bibliotekslagen:

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Biblioteket har medier och annat material anpassade både för att utveckla ett barns språk, närhet och samspel mellan barn och vuxen. Det finns också medier för föräldraskapsstöd.

För att gynna språkutveckling och uppmuntra till läsning kan biblioteket samarbeta med till exempel Familjecentralen, Öppna förskolan, föreningar, förskolor och skolor. Bland annat genom utlån till förskolor, sagostunder och bokpresentationer, delaktighet i olika läsprojekt, samt medverkan på föräldramöten.

Genom ett samarbete med Barnavårdscentralen (BVC) delas gåvoböcker ut till barn som är nyfödda, 18 månader och 4 år.

Barnkonventionen

Sedan 1 januari 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter lag i Sverige. För biblioteksverksamheten innebär det att i varje beslut som fattas ska hänsyn tas till vad som bedöms vara barns bästa.

Precis som vuxna har barn rätt till yttrandefrihet och tillgång till information, samt rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion. Barn har också rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Bibliotekspersonalen ska ha kunskap om barnrättsfrågor och det ska finnas ett barnrättsombud med fördjupad kunskap. Personalen ska utveckla metoder för att ge barn och unga möjlighet att uttrycka sin åsikt och vara delaktiga i biblioteksverksamheten.

Ur barnkonventionen:

Artikel 12:

Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Ur barnkonventionen:

Artikel 13:

Barn ska ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, ta emot och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.

Ur barnkonventionen:

Artikel 31:

Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Prioriterade grupper

Biblioteket ska prioritera vissa grupper. Personer med läs- och skrivsvårigheter och personer med funktionsnedsättning ska erbjudas aktuella medier och tekniska hjälpmedel. Invånare med annan språkbakgrund än svenska, och de nationella minoriteterna ska kunna få information och låna litteratur på sina språk.

Biblioteket köper in medier på efterfrågade språk, men kan också till viss del komplettera med lån från andra bibliotek, som t.ex. Mångspråkiga lånecentralen.

De nationella minoriteterna ska, förutom att erbjudas medier och information på sitt eget språk, också göras synliga för majoriteten. Detta kan ske bl.a. genom att högtidsdagar uppmärksammas och att information om de nationella minoriteternas särart, status och historia finns synlig och tillgänglig. De nationella minoriteternas rättigheter ska särskilt synliggöras.

På biblioteket finns medier på lättläst svenska som flera av de prioriterade grupperna har behov av. Alla ska ha tillgång till bibliotekets verksamhet och service.

Bibliotekarierna ska ha kunskap och kompetens om tjänster, system och digital teknik som finns för de prioriterade grupperna. Personalen ska ge information och handledning om de olika tjänsterna.

Biblioteket ska välkomna alla och kan ha särskilda riktade aktiviteter för prioriterade grupper. Biblioteket ska sträva efter att genomföra aktiviteter som fungerar främjande och stärkande för de nationella minoriteterna och minoritetsspråken.

Enligt bibliotekslagen ska biblioteket vara tillgängligt för alla. För att nå dem som inte själva kan komma till biblioteksk lokalen kan man använda metoder som t.ex. Talboken kommer, Boken kommer-service eller bokbuss.

Ur bibliotekslagen:

§4 Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

Ur bibliotekslagen:

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. De nationella minoritetsspråken,
2. Andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. Lättläst svenska.

Stärkta bibliotek

Sedan hösten 2019 har personal anställts för att jobba särskilt med prioriterade grupper. Det har gjorts möjligt genom bidrag från Kulturrådet med finansiering från den statliga satsningen ”Stärkta bibliotek”.

Arbetet med talboksverksamhet, mångspråk (olika språk) och de nationella minoritetsspråken har genom detta kunnat prioriteras och utvecklas. Biblioteket är Romsk läsambassad.

Från och med 2022 fokuseras också på teckenspråk och arbete med tillgänglighet för personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Genom bland annat arbete med medieutbudet, medieförmedling och olika inriktade aktiviteter ska bibliotekets tillgänglighet för de prioriterade grupperna förbättras.

Biblioteket har fått söka medel från Kulturrådet för att fortsätta med projektet under 2023. Så länge som det finns finansiering kan detta arbete fortsätta.

Det digitala biblioteket

Biblioteket kan man ta del av genom hemsidan och digitala tjänster; såsom bibliotekskatalogen, e-medier och databaser. Bibliotekets konton på sociala medier ger möjlighet till information och dialog.

Digital delaktighet

Biblioteket ska verka för att minska det digitala utanförskapet i samhället. Biblioteket erbjuder tillgång till datorer och fritt trådlöst nätverk till våra besökare. Ovana datoranvändare ska erbjudas hjälp på biblioteket. Sådana aktiviteter kan ske, t.ex. i samarbete med studieförbund.

Bibliotekets medieutbud

Bibliotekets medieutbud är mångsidigt och behöver ständigt aktualiseras. För att hålla bibliotekets bestånd aktuellt måste arbetet med inköp, gallring och översyn pågå kontinuerligt utifrån en kvalitetsbedömning. Det ska vara anpassat efter biblioteksanvändarnas behov och önskemål och spegla världen både lokalt och globalt.

Det finns en mångfald av olika medietyper. Det är viktigt att biblioteket följer med i den tekniska utvecklingen och erbjuder medier i nya former. Mediernas innehåll och exponering bidrar till läslust, inspiration och det livslånga lärandet.

När en låntagare efterfrågar medier som inte finns i bibliotekets bestånd, och som inte går att köpa in, kan biblioteket låna dem från andra bibliotek. Genom att erbjuda fjärrlån garanteras användarna tillgång till information och det är viktigt för jämlikheten. Lekebergs bibliotek är ett mindre folkbibliotek och genom fjärrlåneverksamheten breddas medieutbudet.

Personal

Biblioteket är platsen för det goda mötet. Det är viktigt att bibliotekets alla besökare bemöts professionellt, och ges god service. Alla biblioteksbesökare ska bemötas med respekt och på ett likvärdigt sätt, samt utifrån varje persons behov. Målet är att alla ska vara nöjda med sitt besök.

Biblioteket ska ha fackutbildad personal, som får kontinuerlig kompetensutveckling. Att arbeta på ett bibliotek innebär ett kvalificerat arbete som kräver social kompetens och inkännande. Arbetet innebär att kunna söka i en mångfald av källor och ha kunskap om källkritik.

Bibliotekets alla delar spänner över många ämnesområden som kräver omvärldsbevakning. Det är viktigt att det finns tid till att delta i nätverk med andra bibliotek och organisationer både lokalt, regionalt och nationellt. Utöver att möta biblioteksanvändaren under bibliotekets öppettider består verksamheten av en stor del så kallat inre arbete; bland annat administration, mediehantering, och planering. Det inre arbetet i kombination med fackutbildad personal är en förutsättning för en biblioteksverksamhet av god kvalitet.

Samarbete

Lekebergs bibliotek samarbetar med olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Syftet med samarbeten är att höja kvaliteten och kunna erbjuda ett bredare utbud av både medier och aktiviteter. Det sparar också resurser bland annat genom samverkan inom upphandlings- och avtalsprocesser, och kompetensutveckling för den egna personalen.

Biblioteket ingår i det nationella bibliotekssamarbetet, bland annat genom fjärrlåneverksamhet.

På regional nivå sker samarbete med Biblioteksutveckling Region Örebro län (BRÖL) vars syfte är att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet. Regionbibliotekets arbete beskrivs i den regionala biblioteksplanen.

Biblioteket välkomnar även initiativ från lokalsamhället; lokala nätverk, föreningar och privatpersoner. Det är viktigt att lyfta fram lokala krafter och idéer.

Biblioteket kan ingå i samarbeten som utvecklar och berikar både bibliotekets och andras verksamheter, som t.ex. skolbiblioteken, äldreomsorgen och förskoleverksamhet. Folkbiblioteket ska dock inte kompensera för avsaknad av skolbiblioteksverksamhet.

Lekebergs bibliotek i Libris

Kungliga biblioteket (KB), som är samordningsansvariga för landets bibliotek, driver sedan 2012 ett projekt om att införliva landets alla folkbibliotekskataloger in i den nationella katalogen Libris. 2018 skrevs ett avtal mellan Lekebergs kommun och KB om att Lekebergs bibliotek ska delta och på så sätt kommer bibliotekets mediebestånd att vara sökbart i Libris. Projektet är något försenat, men arbetet kommer troligen att starta under 2023.

Bergslagsbibblan

Verksamhetsansvariga för nio bibliotek i länet (Askersund, Hallsberg, Hällefors, Kumla, Laxå, Lekeberg, Lindesberg, Ljusnarsberg och Nora) tog 2021 beslut om att arbeta för en gemensam katalog och bibliotekswebb. Syftet är att ge en bättre, mer likvärdig och hållbar biblioteksservice till invånarna. Med en gemensam katalog blir medieutbudet större och tillgängligt för fler.

De fyra kommunerna i norr: Nora, Lindesberg, Hällefors och Ljusnarsberg ingår redan i webb- och katalogportalen "Bergslagsbibblan" och arbetet fortsätter för att också få med folkbiblioteken i de fem återstående kommunerna.

Målet är att en gemensam webb och katalog för alla kommunerna i projektet ska vara på plats senast 31 december 2024.

Hållbarhet

Folkbiblioteket ska vara en del i kommunens arbete utifrån "Hållbarhetsprogram för Lekebergs kommun 2022-2030" och en del i att uppfylla de globala målen för hållbar utveckling, enligt Agenda 2030.

Biblioteket ska sträva efter att minska negativ klimatpåverkan och vid köp av material och tjänster ska hänsyn tas till hur det påverkar miljö och människor.

Biblioteket är en viktig informationsförmedlare för allmänheten när det gäller kunskap om att ställa om till ett hållbart samhälle.

Skolbibliotek

Alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek enligt lagstiftning. Skolbiblioteken ska ses som en integrerad del av lärandet och en viktig resurs i den pedagogiska verksamheten i skolan. Respektive skola ansvarar för skolbiblioteken.

Lekebergs kommun har tre grundskolor på tre orter: Mullhyttan, Fjugesta och Hidinge. Idag har varje skola ett biblioteksrum.

Höstterminen 2022

Skola	Årskurs	Antal elever
Mullhyttans skola	Förskoleklass – åk 6, fritidshem	128
Hidinge skola	Förskoleklass – åk 6, fritidshem	324
Lekebergsskolan f-3	Förskoleklass – åk 3, fritidshem	237
Lekebergsskolan 4-6	Åk 4-6, fritidshem	200
Lekebergsskolan 7-9	Åk 7-9	299

Ur bibliotekslagen:

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Utöver elever i grundskolan och grundsärskolan studerar ett varierande antal elever på gymnasiets IM-program (8 elever september 2022). I augusti 2022 var det totala antalet elever på kommunens skolor 1 198.

Biblioteksrummet

Eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek (fysiskt biblioteksrum) med ett anpassat medieutbud för att kontinuerligt kunna använda biblioteket som en resurs som bidrar till ökad måluppfyllelse. Skolbiblioteket ska vara tillgängligt med generösa öppettider och bidra till alla elevers lika tillgång till litteratur och medier samt ägna särskild uppmärksamhet åt prioriterade grupper (personer med funktionsnedsättning och personer med annat modersmål än svenska). Se Bibliotekslagen (2013:801), 4§ och 5§.

Skolbiblioteket/biblioteksrummet ska vara ett ställe att kunna dra sig undan till. Där kan elever finna lugn och ro och tid för återhämtning. Där kan de också få träffa en vuxen som inte ska bedöma eller sätta betyg.

Skolbibliotekarie

En skolbibliotekarie är en resurs för pedagogerna och det dagliga arbetet utifrån styrdokument och arbetet för ökad måluppfyllelse.

Målsättningen är att:

År 1: skolorna har en skolbibliotekarie.

År 2: det finns skolbibliotek på alla skolor.

År 3: det finns en fungerande skolbiblioteksverksamhet på alla skolor.

Skolbibliotekarien ska dels stödja lärarnas läsundervisning, dels främja elevernas läsning. Skolbibliotekariens ledarskapsförmåga och samarbete med lärare och annan skolpersonal är av stor betydelse i arbetet med att utveckla gemensamma arbetsmetoder. Samtidigt som alla skolor har ett skolbibliotek ska även biblioteksverksamheten ut i klassrummen.

För att underlätta och ge bättre förutsättningar till skolbiblioteksverksamheten kan s.k. lärarbibliotekarier utses på skolorna. Lärarbibliotekarier är lärare som ansvarar för skolbiblioteket, oftast endast del av sin arbetstid i skolan. Lärarbibliotekarier har ingen formell bibliotekarieutbildning.

Exempel på aktiviteter skolbibliotekarien kan bidra med: läsecirklar, individuella och anpassade boktips, filmade boktips och bloggar, högläsning, författarbesök, lära ut olika lässtrategier, gemensamt skrivande och dramatisering av böcker.

Språk, lärande och identitetsutveckling

Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser. Från den 1 juli 2019 gäller nya bestämmelser i skollagen. Syftet med garantin är att elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd ska få det så tidigt som möjligt och att stödet utformas efter varje elevs behov. (Källa: Skolverket)

Under de senaste tre åren har kommunen arbetat med att utveckla verksamheten som rör nyanlända barns och elevers mottagande och utbildning. Detta har gjorts möjligt med ett riktat stöd från Skolverket där ett av utvecklingsområdena har varit språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, ett arbete som fortsätter även utan stödet från Skolverket.

Både den nya bestämmelsen om en ”läsa, skriva, räkna-garanti” och kommunens särskilda satsning på språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt går hand i hand med att utveckla kommunens skolbiblioteksverksamhet och skolbibliotekarie-kompetens.

Genom läsning, och samtal om det lästa, har eleverna möjlighet att öka sin förmåga till kritiskt tänkande samtidigt som ordförrådet utvecklas. Läsning har även stor betydelse för elevers språkutveckling och för deras förmåga till inlevelse och fantasi. Dessutom bjuder läsningen på nya upplevelser, möten och tankar.

I Läroplanen (Lgr22) står att skolans uppdrag är att ”Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny

kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ”.

”Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.”. (Lgr22)

Skolorna ska arbeta med läsfrämjande aktiviteter utifrån läroplanernas mål. Utvärdering av skolbiblioteken ingår i skolornas årliga systematiska mål- och kvalitetsarbete.

Utöver att böcker och läsande är en viktig väg till lärandet är de också en viktig del i den sociala utvecklingen som handlar om identitetsskapande och förmåga till empati och förståelse för andra. Likaså kan läsande som berör och väcker känslor vara ett sätt att motverka psykisk ohälsa bland eleverna.

Informationssökning och källkritiskt tänkande ingår som en viktig del i de flesta av skolans ämnen. En stor del av dagens texter är digitala, till exempel e-böcker och webbtexter. Att förstå och kunna tolka texter som kombinerar ord, bild, ljud och länkar är därför en nödvändig kompetens. Inom dessa områden kan skolbibliotekarien bidra.

Skolbibliotekens medieutbud

Skolbiblioteken ska erbjuda ett varierat utbud av böcker och annan media som är anpassade till elevernas ålder, språknivå, intressen och färdigheter. Det är skolbibliotekarien som ansvarar för medieutbudet och elever och pedagoger ges möjlighet att påverka utbudet genom inköpsförslag.

Genom skolbiblioteken får alla elever i kommunen tillgång till böcker på ett likvärdigt sätt. Genom ett brett medieutbud ökar förutsättningarna att väcka läslusten hos alla elever. Regelbunden läsning ger ökad läsförståelse som underlättar inlärning i alla ämnen.

Bilaga - Bibliotekslagen

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktions-

nedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje landsting och de kommuner som inte ingår i ett landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter tillutbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande. Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet. Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.